

El museu comarcal de l'Urgell (Tàrrrega). Crònica d'un llarg camí.

Jaume Espinagosa i Marsà
Director

Els antecedents de l'actual Museu Comarcal de l'Urgell-Tàrrrega es remunten a començaments d'aquest segle, arran d'unes primeres excavacions paleontològiques i arqueològiques.

Les troballes de fòssils a les pedres del Talladell, municipi de Tàrrrega, a càrrec de Josep Fàbregas i Tibau i l'estudi d'aquest material fet per Francesc Clua són la base inicial d'un museu targari.

L'acció pedagògica del pare escolapi Bernat Noguera i les seves prospeccions arqueològiques, al Castell del Mor (Tàrrrega), foren l'altre pilar on trobà suport aquest museu, situat a l'Escola Pia targarina.

En el decurs dels anys vint el museu, més malament que bé, anirà subsintint. Durant la Segona República, el projecte de museu promogut per Àngel Oliveras i Guart, fundador del Museu d'Art Modern de Toledo, toparà amb les dificultats polítiques de l'època.

Els tres anys de Guerra Civil faran aixoplugar els materials museístics a l'acadèmia Modern Liceu, salvaguardats per l'artista targari Magí Serés.

Durant la postguerra, l'arxiver municipal Ramon Berga es responsabilitzà dels materials museístics. Així l'any 1957 es va constituir una junta administrativa del museu.

L'any 1962, als baixos de l'Ajuntament de Tàrrrega, obre les portes el museu. A partir d'aquest moment el mestre Joan Tous i Sanabra serà el director del Museu de Tàrrrega, fins a l'any 1982.

L'any 1969, i dins del Centre Co-

marcal de Cultura, dirigit per Ramon Novell i Andreu, el museu és traslladat a la seu d'aquesta entitat que també aixoplugava l'arxiu, una biblioteca i l'escola de música.

Amb la signatura, el novembre de 1981, del conveni de constitució entre l'Ajuntament de Tàrrrega i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, es comença a perfilar l'actual museu comarcal.

L'any 1982 l'Ajuntament targari compra el casal urbà de cal Perelló per a destinar-lo a museu. El febrer del 83, el consistori aprova el projecte d'obres de rehabilitació de l'esmentat casal. El projecte de rehabilitació el dirigirà l'arquitecte Ramon M. Puig.

Al mateix temps s'estava fent la catalogació de les peces del museu que anava a càrrec dels tècnics Jordi Peiret, Anna Alonso, Josep Muntal, Teresa Coma i Jaume Gallemí.

Durant la primera meitat de la dècada dels vuitanta la direcció del museu recaurà en dos professors: Pere Villaiba (1982-84) i Joan Novell (1984-86).

L'any 1985 van començar les obres de restauració de cal Perelló que van finalitzar el 1988.

La Direcció General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat va subvencionar totalment aquestes obres, dirigides per l'arquitecte Puig.

A mitjan els anys vuitanta el Patronat del museu encarrega als museòlegs Jordi Juncosa i Josep Ballart un projecte museològic, del qual cal destacar la prioritat que es donava al condicio-

Logotip del Museu Comarcal de l'Urgell.

nament de les Sales Nobles de cal Perelló.

D'altra banda, en les reunions del Patronat també es va treballar en els projectes del museu de la il·lustració i del cartell català, els quals per diferents motius no van reeixir.

L'any 1988 es van encarregar uns estudis historiogràfics sobre la comarca de l'Urgell que servissin de base als futurs treballs museístics.

Els anys 1989-1990 s'instal·laren els sistemes de seguretat i contraincendis del museu, amb la supervisió i el patrocini del Servei de Museus del Departament de Cultura de la Generalitat.

Ja a partir del 1989, un cop cal Perelló reuneix unes notables garanties d'habitabilitat es comencen a utilitzar les sales de la casa per muntar-hi exposicions.

L'any 1990 es treballa conjuntament amb el Servei de Museus per redactar un projecte museogràfic. Des del mateix Servei es proposa que un fons de tapissos del Departament de Cultura, provinent de l'Escola Catalana del Tapís de Manufactures Aymat de Sant Cugat del Vallès, s'exposi a la segona

planta del museu targarí. En aquest projecte hi treballen l'arquitecte Ramon M. Puig, els tècnics del Servei de Museus Carme Gassó i Joan Muñoz i el director del Museu Comarcal de l'Urgell Jaume Espinagosa. L'any 92 queden col·locats els tapissos i els seus cartons originals.

En el decurs dels anys 1991 i 1992 es fa una caseta al costat del museu per tal d'instal·lar-hi un nou transformador de FECSA per poder donar llum al museu i al barri antic de Tàrraga, ja que el vell transformador no tenia la potència suficient per a poder-hi connectar el museu. També s'impermeabilitza la cisterna del jardí del museu perquè fos efectiva en cas d'in-cendi.

L'any 1992 el Consell Comarcal de l'Urgell assumeix les prerrogatives del Departament de Cultura de la Generalitat dins el Patronat del museu. La suma d'esforços entre l'Ajuntament de Tàrraga i el Consell Comarcal de l'Urgell donarà l'empenta definitiva per a l'apariament del museu i la seva obertura.

Els mesos d'estiu dels anys 1993 i 1994 el restaurador Emili Julià restaurarà les pintures murals de les sales nobles de cal Perelló. A més, s'inicia la restauració del fons de mobiliari antic que té el museu, provinent en bona part del patrimoni familiar de l'escriptor Manuel de Pedrolo.

Seguint la relació de feines paral·leles que s'anaven desenvolupant aquests anys, cal esmentar que l'any 93, el Patronat del museu encarrega, a l'arquitecte Ramon M. Puig, el Projecte bàsic i d'execució d'instal·lació museogràfica. Alhora que es treballa en el condicionament de les sales de la segona planta del museu perquè siguin visitables per les persones amb discapacitats físiques. També es revisen les instal·lacions elèctriques i s'il·lumina l'entrada principal.

El desembre d'aquest mateix any es traslladen els serveis administratius,

Sales nobles de cal Perelló, família de terratinents del segle XIX.

tècnics i de direcció a la nova seu museística.

Quant a la secció d'arqueologia del museu val a dir que entre els anys 1992 i 1994 es van redactar els projectes museològics i museogràfics per part de l'arqueòleg del museu Oriol Saula, amb la col·laboració de Maria Ferrández de l'empresa Pròleg i altres professionals d'aquesta empresa de serveis culturals.

Amb tot aquest conjunt de feines i d'instal·lació d'equipaments al museu arribem a l'any 1994.

Fruit de les gestions del president del Consell Comarcal de l'Urgell, Jaume Aligué, prop de la Caixa de Catalunya s'obté una aportació econòmica de vint-i-cinc milions de pessetes per al muntatge de sales del museu i la seva obertura definitiva al públic.

A partir d'aquest moment, s'inicia des de la direcció i els tècnics del museu, un seguit de gestions de cara a la realització pràctica de les diverses tasques per tal de condicionar les sales d'exposició permanent de la primera planta del museu.

En una reunió al Servei de Museus

s'acorda el muntatge de la Sala d'Arqueologia, l'acabament de les Sales Nobles i el de les sales de la Mostra del Tapís Contemporani Català, a més a més de la retolació dels diversos espais museístics, el disseny del directori de les sales del museu, la posada en marxa del muntacàrregues, l'acabament de l'enllumenat i la col·locació de les guies de les sales d'exposició temporals.

Des de la Secció d'Arqueologia del museu s'elaborarà el projecte museogràfic de la Sala d'Arqueologia, dirigit pel conservador del museu Oriol Saula. A més, es constituirà un equip de treball integrat per l'arquitecte Ramon M. Puig, l'empresa Pròleg i el mateix conservador del museu per tal de tirar endavant el disseny i realització d'aquesta sala. Es demanaran pressupostos a diferents professionals: fusters, tallers de forja, electricistes, pintors, dissenyadors, informàtics, fotogràf, realitzadors de vídeos, decoradors, vidriers i empreses de serveis de manteniment i neteja.

Paral·lelament, des de la direcció del museu, amb la supervisió del Consell

Museu Comarcal de l'Urgell:
sales nobles de cal Perelló.

de Gestió del Patronat del museu, es farà el seguiment de la feina tècnica i del control de la despesa econòmica.

L'arqueòleg Oriol Saula redactarà els guions de l'audiovisual del món íber i del vídeo de la romanització de la comarca de l'Urgell amb l'assessorament de diversos professors i arqueòlegs de les universitats de Lleida i Barcelona i de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, entre altres. També es configurarà un programa interactiu amb ordinadors que permetrà al visitant d'endinsar-se en l'urbanisme del poblat ibèric del Molí d'Espígol de Tornabous.

El director del museu Jaume Espinagosa s'encarregà del muntatge de les sales nobles de cal Perelló on el visitant pot visualitzar el *modus vivendi* d'una família de terratinents en una vila de la Catalunya occidental, durant el segle XIX i el primer terç del segle XX, a través del recorregut per tres estances del casal: el saló, la sala d'estar i l'alcova. Una segona lectura de les sales nobles permet, mitjançant una visita comentada, assabentar-se dels

esdeveniments més significatius de la història de Tàrrrega del període predit.

Quant a la mostra del tapís contemporani català, es completa la informació de les sales i es col·loquen distints objectes gràfics als seus expositors.

No volem deixar passar l'oportunitat d'aquest escrit per tal de constatar una obvietat prou generalitzada, que la dura realitat pressupostària ha condicionat l'acompliment de les distintes fases del museu. A mesura que anaven obtenint-se els suports econòmics s'avançava en el bastiment d'un museu adaptat a les necessitats actuals. Treballar en unes condicions de manca de disponibilitats pressupostàries per al muntatge d'un museu no permet portar a la pràctica allò tan repetit als cursos de museologia, que primer s'han d'elaborar els projectes museològics i els museogràfics i després construir l'edifici museístic. Massa sovint s'ha d'improvisar sobre la marxa.

Quan arribem a la part final d'aquestes notes disperses, cal deixar cons-

tància de l'enorme esforç intel·lectual i material que durant sis mesos realitzarem més de setanta professionals per poder obrir les portes del Museu Comarcal de l'Urgell-Tàrrrega, el 22 d'octubre de 1994.

La crònica d'aquest llarg camí que ha recorregut durant tot el segle XX el museu targarí és un bon exemple del fet que quan es pot conjuminar la recerca i la salvaguarda del nostre patrimoni històric i cultural amb la voluntat política de les administracions locals; el resultat final pot ser un modern equipament museístic i, per extensió, cultural, que honora i serveix al col·lectiu social que l'acull i li dona suport i continuïtat.

Com a comiat, només ens resta constatar l'enorme esforç que any rere any realitza, fonamentalment, l'Ajuntament de Tàrrrega, de cara al manteniment de l'edifici museístic i la programació d'activitats del Museu Comarcal de l'Urgell-Tàrrrega.